

Ab Det finlandssvenska
kompetenscentret
inom det sociala området

Vår verksamhet 2010

Vår verksamhet 2010

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Helsingfors 2011

Innehåll

1	Allmänt om kompetenscentrumverksamheten	5
2	Organisation och förvaltning	7
2.1	Styrelsen	7
2.2	Utrymmet	7
2.3	Resurser	7
3	Översikt av verksamheten	9
3.1	Lärande forum	12
3.2	Seminarier	13
3.2.1	Den nordiska familjecenterkonferensen 6-7.5.2010	13
3.2.2	Mathilda Wrede-seminariet	16
3.2.3	Nationella kvalitetsdagar inom barnskyddet	17
3.3	Fortbildning	17
3.3.1	Utbildning i utvärdering	17
3.3.2	"Med barnaögon" – utbildarutbildning i egenvårdsmodellen	17
3.3.3	Krishantering – i arbetet med barn	18
3.3.4	Läroavtalsliknande fortbildning i specialkunnande i arbete med missbruk och mentalvård	18
3.3.5	Praktiklärarutbildningen	18
3.4	Utvecklingsprojekt	18
3.4.1	Kust-Österbotten projektet	18
3.4.2	Perhe-KASTE-familjeprojektet i Österbotten	20
3.4.3	Äldrecentrum i Österbotten – hälsa och livskvalitet för äldre i Österbotten	20
3.4.4	Systemiskt arbete för barn i riskzon – Sabir	21
3.4.5	Vägledande samspel i Åboland	22
3.4.6	Fasper-projektet	23
3.4.7	Projekt PAPPA	24
3.5	Konsultation	24
3.6	Stöd för utvecklingsarbete	24
3.7	Samarbete och medverkan i nätverk	25
3.7.1	Samarbete och nätverk med övriga Norden	27
3.8	Mathilda Wrede-institutet	27
3.8.1	Forskning vid Mathilda Wrede-institutet	28
3.8.2	Den mångprofessionella praxisarenan	30
3.8.3	Utbildning i socialt arbete i Vasa	31
3.8.4	Samarbete med institutionen för socialvetenskap vid Helsingfors universitet, Linnéuniversitetet, svenska Sociorama och Nordplus-nätverken	31
3.8.5	Övrigt nordiskt samarbete	32
3.9	Spridande av kunskap och goda modeller	33
3.10	Publikationer	33

Bild 1	Planeringen av den nordiska familjecenterkonferensens publikation inleds sommaren 2010. På bilden programdirektör Georg-Henrik Wrede, utvecklingschef Mia Montonen, utvecklingschef Riitta Viitala, utvecklingschef Eini Pihlajamäki och specialplanerare Marjatta Kekkonen.	11
Bild 2	FSKC har uppvaktade Kårkulla samkommun med anledning av samkommunens 50-årsjubileum 20.08.2010. På bild festtalare Märta Tikkanen.	12
Bild 3	Minister Risikko öppnar konferensen.	14
Bild 4	500 nöjda och aktiva konferensdeltagare.	14
Bild 5	Huvudtalare Ingvar Nilsson.	15
Bild 6	Generaldirektör Sarah Wamala.	15
Bild 7	Generaldirektör Pekka Puska.	16
Bild 8	Kvällsprogram med Arne Alligator och Djungeltrumman.	16
Bild 9	Specialforskare Tarja Heino från Institutet för hälsa och välfärd och FSKC:s VD representerade Finland och Social- och hälsovårdsministeriet på det nordiska seminariet i Köpenhamn 5.5.2010, "Dialogseminar om familjepolitik".	27
Bild 10	FSKC och Mathilda Wrede-institutets personal besöker Institutet för hälsa och välfärd tillsammans med gäster från det norska HUSK utvecklingsprogrammet 30.8.2010.	32
Bild 11	FSKC och Mathilda Wrede-institutets personal ordnar tillsammans med gäster från det norska HUSK utvecklingsprogrammet en gemensam workshop 31.8.2010.	33

1

Allmänt om kompetenscentrumverksamheten

Varje kompetenscentrum skall inom sitt område utveckla bas- och specialkunnande samt främja kopplingen mellan forskning och praktik inom det sociala området. Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC) har ett nationellt ansvar för att utveckla kompetensen inom det sociala området på svenska.

Olika regioner i Svenskfinland har i någon mån olika utbildnings- och utvecklingsbehov och olika prioriteringar. FSKC har även under år 2010 strävat efter att förstärka nätverken mellan olika regioner och samordnat utvecklingsarbetet mellan olika regioner bl.a. genom att upprätthålla en gemensam e-postlista och genom att ordna regelbundna möten och personalmöten mellan utvecklare i de olika regionerna. Detta förstärker den gemensamma kunskapsbildningen och främjar spridning av goda utvecklingsmodeller och arbetssätt. Under året inleddes arbetet med att fördela mera tid och resurser för stöd till utvecklarnätverken. Detta stöd ges i praktiken under organiserade former i samband med FSKC:s personalmöten.

År 2010 ändrade kommunkartan inte så mycket inom FSKC verksamhetsområdet som under det tidigare året. De nya, större kommuner och nya samarbetsområden för social- och hälsovård samt samarbetsområden för hälsovård konsoliderade sin verksamhet. På FSKC:s verksamhetsområde genomfördes under året en kommunsammanslagning då Lovisa gick samman med Pernå, Liljendal och Strömfors. Omorganiseringsprocessen av service har sin grund i Kommun- och servicestrukturreformen, i den s.k. Paras-lagen från år 2007. Omorganiseringsprocessen kom i gång i Svenskfinland under år 2009. Kravet på stora samarbetsområden är en utmaning för Svenskfinland och hur bas- och specialservice på svenska kan tryggas för den svenskspråkiga befolkningen.

Under året fortsatte diskussionen på olika forum om kompetenscentrumens plats och roll i utvecklingsarbetet. I december fick kompetenscentrumcheferna i uppdrag av kompetenscentrum delegationen att utreda frågan utgående från följande frågeställningar och teman:

- kompetenscentrumcheferna skall utvärdera och indela ur det sociala områdets och ur de olika kompetenscentrens synvinkel social- och primärhälsovårdens gemensamma förutsättningar och verksamhetsmodeller för utvecklingsverksamhet,

- kompetenscentrum cheferna skall framställa kompetenscentrens förslag om samarbetsstrukturerna för kompetenscentren och primärvårdsenheten (se 35 § i den nya hälso- och sjukvårdslagen) på regional och nationell nivå.

Utredningen görs för FSKC:s del i samverkan med FSKC:s styrelse, ägare och de andra kompetenscentren som verkar på samma område som FSKC. FSKC har tidigare i samband med likande frågeställningar betonat vikten av särlösningar för att trygga den svenska servicen, nätverksprincipen och principen om starka och självständiga kompetenscenter. Det är tydligt att man med den aktuella utredningen vill evaluera ett mera integrerat utvecklingsamarbete med hälsovården och speciellt primärhälsovården. Denna utveckling torde vara i linje med FSKC:s profil som förespråkare av mångprofessionella samarbetsmodeller. Utredningen görs under januari och februari 2011 och sammanförs antagligen med det förberedande arbetet för förnyandet av lagstiftningen för social- och hälsovårdens organisering, utveckling och övervakning. FSKC kommer att ha en aktiv roll i så väl det specifika utredningsarbete som i det med stor sannolikhet påföljande arbete med konkretiseringen av utredningens resultat.

Under överskådlig framtid kommer social- och hälsovårdens samtliga lagar att förnyas eller omarbetas. Vid sidan om att aktivt påverka områdets styrmekanismer för forskning och utveckling kommer FSKC att ha en roll som intressebevakare vad beträffar möjligheterna att säkerställa den svenskspråkiga befolkningens rättigheter att få service på svenska. Uppgiften kommer att vara utmanande, eftersom allt större organisations- och organiseringsformer verkar bli mer och mer aktuella.

2

Organisation och förvaltning

FSKC:s geografiska verksamhetsområde är de svensk- och tvåspråkiga kommunerna i Finland samt Åland. FSKC har vid slutet av år 2010 40 aktieägare.

2.1 Styrelsen

Styrelsen som består av 13 medlemmar med personliga suppleanter har sammankommit fyra gånger under året och ett e-postmöte har ordnats. Bolagstämman valde en ny styrelse för mandatperioden 2010-2012. Socialdirektör Alice Backström är ordförande och rektor Henrik Hägglund viceordförande för styrelsen.

2.2 Utrymmet

FSKC:s byrå finns i samma byggnad med svensk socialservice i Helsingfors vid Tavastvägen 13 i utrymmen som är hyrda av Helsingfors stad.

2.3 Resurser

Personal

VD Eini Pihlajamäki 1-31.1.2010

VD Torbjörn Stoor fr.o.m. 1.2.2010

Utvecklingschef Eini Pihlajamäki fr.o.m. 1.2.2010, deltid

Utvecklingschef Mia Montonen, t.o.m. 30.11.2010 deltid, heltid fr.o.m. 1.12.2010

Byrå- och projektsekreterare Gerd Strandberg-Andersson, deltid

Utbildningsplanerare Ulf Ahrenberg, samarbetsavtal med SSKH vid HU, deltid

Mathilda Wrede-institutet

Forskar-socialarbetare Katarina Fagerström, heltid

Forskar-socialarbetare Ylva Krokfors, deltid

Forskar-socialarbetare Raija Koskinen, deltid

Personal anställd av Helsingfors universitet:

Professor i praktforskning i socialt arbete, Ilse Julkunen, Samhällspolitiska institut-
ionen vid HU, deltid

Universitetslärare Johanna Björkenheim, Samhällspolitiska institutinen vid HU, del-
tid

Universitetslektor Camilla Nordberg, Svenska social- och kommunalhögskolan vid
HU, deltid

Utbildningsplanerare Ulf Ahrenberg, Svenska social- och kommunalhögskolan vid
HU, deltid

SABIR-projektet

Projektchef Eivor Söderström

Utvecklare i Österbotten (anställda av kommuner)

Ann-Sofie Smeds-Nylund, Äldrecentrum Österbotten

Ulla-Britt Ingman, Äldrecentrum Österbotten

Isabella Nynäs, Äldrecentrum Österbotten

Britt-Helen Tuomela-Holti, Perhe-KASTE - familjeprojektet i Österbotten

Pamela Antila, Perhe-KASTE - familjeprojektet i Österbotten

Johanna Aspelin, Perhe-KASTE - familjeprojektet i Österbotten, moderskapsledig

Anställda av Åbo Akademi:

Susann Sjöström, Kust-Österbotten projektet

Anna Smirnoff, Kust-Österbotten projektet

Utvecklare i Åboland (anställd av kommun)

Projektkoordinator Klara Schauman-Ahlberg

Personal anställd av Föreningen Familjeparasollet

Niki Hamro, Projekt Pappa, deltid

Personal anställd av Finlands Forum för Medling

Vaula Haavisto

Marina Bergman-Pyykkönen

Minna Mattila-Aalto

3

Översikt av verksamheten

Den gemensamma kunskapsbildningen mellan praktiker, utvecklare, forskare och utbildare är en central utgångspunkt för arbetet. FSKC stöder och stimulerar nyskapande former för utveckling och är mån om att föra en dialog med personal inom olika sektorer och i olika regioner av Svenskfinland.

År 2010 var för FSKC och de övriga kompetenscentren ett intressant år, eftersom så många förändringar och reformer initierades. Lagstiftningsreformerna har sysselsatt också FSKC och man har fått möjlighet att medverka i processerna och påverka genom att ge utlåtanden och genom samarbete med olika parter från kommuner till högskolor och universitet. Dessutom fick kompetenscentren en uttrycklig uppgift att utreda framtida modeller för utvecklings- och forskningsstrukturer inom social- och hälsovården. FSKC har tagit en aktiv roll i detta utredningsarbete som fortsätter under 2011. Tillsammans har kompetenscentren också under året undersökt samarbetsmöjligheter med bl.a. Institutet för hälsa och välfärd och yrkeshögskolorna nätverk.

Under åren 2008 och 2009 förbereddes och startade de nationella KASTE-projekten och under år 2010 etablerades verksamheten i projekten. KASTE-projekten inverkade på FSKC:s verksamhet under året generellt på två sätt. För det första blev det möjligt att på ett mera strukturerat sätt följa med och stöda projekten genom FSKC:s utvecklarnätverk. Det bereddes också möjligheter för FSKC att med tanke på olika behov planera spridning av god praxis och verksamhetsmodeller härstammande från projekten till andra delar av Svenskfinland. För det andra fick FSKC vara med i planeringsprocessen för de nya KASTE-ansökningarna. Planerings- och ansökningsprocessen präglade verksamhetens innehåll speciellt under hösten. För FSKC:s del är dylika i snabbt tempo framskridande processer speciellt utmanande, eftersom det är FSKC:s ambition att i så stor utsträckning som möjligt vara delaktig i och stöda samtliga regionen inom bolagets verksamhetsområde.

Arbetet med FSKC:s handlingsplan och strategi fick under året också en bra start. FSKC:s personal och styrelse inledde arbetet med att strukturera och analysera verksamhetens beståndsdelar. Det är meningen att bolagets verksamhet i framtiden med hjälp av handlingsplan och strategi skall bli lättare att planera och styra och motsvara de behov och förväntningar som ställs på FSKC. I samband med det strategiska arbetet inleddes också diskussionen om bolagets kommunikation- och informationsprofil. Spridning av information är en av FSKC:s viktigaste uppgifter och därför är det viktigt att kontinuerligt utveckla både innehåll men också former

för informationen som bolaget generera. Arbetet med att förnya FSKC:s webbplats och planeringen av bolagets profilsidor för sociala medier inleddes under året.

Samtliga projekt, med undantag av ett, som utfördes i FSKC:s regi avslutades under år 2009. FSKC fick tyvärr inte extern finansiering för projekt i egen regi för år 2010. Nya ansökningar för egna projekt har författats och dessutom har medel reserverats för egna projekt för år 2011. Det är viktigt att med tanke på FSKC:s roll och verksamhets att den egna projektverksamheten är aktivt och att den har rätt profil. Det är meningen att FSKC:s handlingsplan och strategi skall ange takten och riktningen för bolagets egna projekt- och därmed också utvecklingsverksamhet.

Publikationsverksamheten, har främst p.g.a. de tidigare avslutade projekten resulterat i att FSKC gav under året ut två rapporter: Eini Pihlajamäki och Susann Sjöström: Kartläggning av läkarnas och tandläkarnas åsikter om sin arbetssituation och organisering av arbetet inom Kust-Österbottens samkommun 2009 (Rapport 1/2010) och Marina Bergman-Pyykkönen: "...för jag berättar ju det här också för mig själv." Aktionsforskning om livsberättelser som redskap i arbete med arbetslösa (Rapport 2/2010). Dessutom skrevs under året en svensk god praktikbeskrivning: "Från fiktiva röster till reflexiv praktik" – FIKTIVER. Beskrivningen skrevs av forskarsocialarbetare Katarina Fagerström med handledning av utvecklingschef Mia Montonen. Vidare satsade FSKC förhållandevis mycket resurser på redaktionsarbete för boken "Tahdolla tuloksia sosiaalialalla". Därtill producerades några utvärderingsrapporter. Forskarsocialarbetarnas publikationsverksamhet har under året varit speciellt aktiv och resulterat i ett flertal artiklar. Vidare startade under året det omfattande arbetet med att redigera och sammanställa publikationen från den nordiska familjecenterkonferensen. FSKC har en central roll i det arbetet.

Bild 1 Planeringen av den nordiska familjecenterkonferensens publikation inleds sommaren 2010. På bilden programdirektör Georg-Henrik Wrede, utvecklingschef Mia Montonen, utvecklingschef Riitta Viitala, utvecklingschef Eini Pihlajamäki och specialplanerare Marjatta Kekkonen.

Under året har verksamhetsformen med lärande forum, seminarier och fortbildning i de olika regionerna utvecklats. Konceptet med t.ex. lärande forum och dess korta expertinlägg och diskussion därefter visar sig fungera bra. Under året ordnades inalles tre lärande forum, fyra seminarier, en Studia Generalia serie, ett antal work shopar för forskarsocialarbetarna och olika tillställningar i samband med de regionala projekten. Fortbildning planerades och ordnades både i samarbete med Svenska social- och kommunalhögskolan/SVUX och i egen regi inom projekten. FSKC utvecklade och satsade mycket resurser under året med utvecklande och genomförande av den populära utvärderingsutbildningen.

Den juridiska konsultationen som FSKC erbjuder gratis till sina ägare användes flitigt under året

Inom Mathilda Wrede-institutet arbetade tre forskarsocialarbetare. Vid institutet fortsatte utvecklandet av de mångprofessionella praxisarenor och både FSKC, institutet och samarbetspartnerna satsade under året speciellt mycket resurser på den här verksamhetsformen. Syftet med arenan är att skapa en bestående plattform för praktikstudier för socionomstuderande samt kandidat- och magisterstuderande i socialt arbete. Det nya samarbetsavtalet för Mathilda Wrede-institutet trädde i kraft under året med nio avtalsparter, fyra gamla och fem nya. Det nordiska samarbetet pågick under året inom ramen för institutets verksamhet.

FSKC och Mathilda Wrede-institutet har haft ett intensivt nordiskt samarbete. Den nordiska dimensionen har utgjort ett viktigt tyngdpunktsområde inom utvecklingsarbetet tack vare starka samarbetsnätverk med nordiska forsknings- och utvecklingsenheter. FSKC:s absolut största satsning, både vad gäller tid och resurser, var den nordiska familjecenterkonferensen som ordnades 6-7.5.2010. På konferensen

deltog närmare 500 deltagare från Finland, Sverige, Norge, Danmark, Estland och Holland.

Bild 2 FSKC har uppvaktade Kårkulla samkommun med anledning av samkommunens 50-årsjubileum 20.08.2010. På bild festtalare Märta Tikkanen.

3.1 Lärande forum

För att öka växelverkan med de professionella på fältet och FSKC anordnades lärande forum om aktuella teman. Forumen strävade efter att vara mötesplatser för dialog mellan sakkunniga.

Södra Finland

- Cafe Mathilda ordnades 26.4.2010 och under rubriken: "Arbetslösa - ingen grå massa! Nya forskningsrön om ungdomsarbetslöshet" presenterade Mathilda Wrede-Jäntti sin doktorsavhandling.
- Tillsammans med föreningen Familjeparasollet och Familjcentret Pikku-Lillan ordandes en familjcenterträff i Hangö den 26.3.2010. På träffen deltog ca 10 deltagare från Västra-Nyland och huvudstadsregionen och diskuterade kring verksamhet och samarbete inom familjecenter.
- Den 30.11.2010 ordandes i samarbete med Verso (Päijät-Hämeen ja Itä-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus) i Borgå ett diskussionstillfälle om dokumentation i socialt arbete. På diskussionen deltog 23 personer från Östra-Nyland.

Västra Finland

Den 23.11.2010 ordnades tillsammans med föreningen Familjeparasollet och Familjehuset Ankaret en träff kring familjecenter och pappor. Träffen var i Väst-Åboland på familjehuset Ankaret och på den deltog studerande och personal från Väst-Åboland, sammanlagt 18 personer.

Österbotten

Tillsammans med projektchef Eivor Söderström ordnades i Vasa 9.9.2010 ett forum för projektarbetarna inom Perhe-KASTE - familjeprojektet i Österbotten under rubriken "Att arbeta i riktning mot en förbättrad samverkan – beskrivning och erfarenheter av utvecklingsprocesser inom projektet Sabir. På forumet deltog ca 20 personer.

3.2 Seminarier

3.2.1 *Den nordiska familjecenterkonferensen 6-7.5.2010*

FSKC:s genom tiderna största satsning på seminarie/konferensverksamhet var den nordiska familjecenterkonferensen på Dipoli i Esbo 6.-7.5.2010. Planeringen och arrangerandet av konferensen skedde i samarbete med Social- och hälsovårdsministeriet, Politikprogrammet för barns, ungas och familjers välfärd, Institutet för hälsa och välfärd, Mannerheims barnskyddsförbund samt med Finlands Kommunförbund. Som viktiga samarbetsparter fungerade också den svenska Föreningen för familjecentralers främjande samt Regionsenter for barn og unges psykiske helse, nord vid Universitetet i Tromsø. På konferensen deltog närmare 500 deltagare från Finland, Sverige, Norge, Danmark, Estland och Holland.

Bild 3 Minister Risikko öppnar konferensen.

Bild 4 500 nöjda och aktiva konferensdeltagare.

Bild 5 Huvudtalare Ingvar Nilsson.

Bild 6 Generaldirektör Sarah Wamala.

Bild 7 Generaldirektör Pekka Puska.

Bild 8 Kvällsprogram med Arne Alligator och Djungeltrumman.

3.2.2 *Mathilda Wrede-seminariet*

De traditionella Mathilda Wrede-seminariet ordnades i samarbete med Svenska social- och kommunalhögskolan 15 mars 2010 med temat: Internationell migration och genus: nya perspektiv och interaktioner i socialtjänsten. På seminariet deltog 15 personer i Helsingfors samt några personer via videolänk från Österbotten.

3.2.3 *Nationella kvalitetsdagar inom barnskyddet*

Social- och hälsovårdsministeriet, Kommunförbundet, Diakonia - ammattikorkeakoulu, Institutet för hälsa och välfärd, regionförvaltningen samt kompetenscentren inom det sociala området ordnade under hösten 2010 Barnskyddets kvalitetsdagar på olika orter. Det tvåspråkiga seminariet ordnades i samarbetet med FSKC och SonetBotnia i Vasa 4.11.2010. Ca 50 personer deltog. FSKC bidrog också med två föredrag och presentationer.

Se även nedan kapitel 3.4 Utvecklingsprojekt och 3.8 Mathilda Wrede-institutet om seminarie- och föreläsungsverksamhet.

3.3 Fortbildning

Genom kontinuerlig fortbildning och långsiktigt utvecklingsarbete får personalen inom det sociala området möjlighet att uppdatera sin kompetens och utveckla sitt arbete. Kompetent personal garanterar också en högklassig service. Fortbildningen genomförs i huvudsak inte som enskilda kurser utan är mångprofessionell och strävar efter en process med en långsiktig kompetensutveckling. Fortbildningarna sker i samråd med kommunerna och samkommunerna och den arrangeras i samarbete med Svenska social- och kommunalhögskolan vid HU/SVUX och med övriga utbildningsenheter.

3.3.1 *Utbildning i utvärdering*

FSKC satsade under år 2010 mycket av sina fortbildningsresurser på det nya konceptet för en specialiserad utvärderingsutbildning. Under hösten 2010 ordnades sålunda i nära samarbete med SVUX den 6 närstudiedagar långa utbildningen Utvärdering som stöd i utvecklingsarbete. Fyra av närstudiedagarna ordnades i Helsingfors och två i Vasa. Deltagarna bestod av både projektpersonal och personal från praktiken som var intresserade av utvärdering som stöd i utvecklingsarbete. Nästan alla regioner i Svenskfinland var representerade bland deltagarna. För innehållsproduktionen svarade professor Ilse Julkunen och utvecklingschef Mia Montonen.

3.3.2 *"Med barnaögon" – utbildarutbildning i egenvårdsmodellen*

Den tio närstudiedagar långa utbildarutbildningen i egenvårdarmodellen "Med barnaögon" som riktade sig till barnträdgårdslärare, specialbarnträdgårdslärare och annan dagvårdspersonal med högskoleexamen avslutades i januari 2010. Kursen bestod av litteraturläsning, smågruppsträffar samt seminariedagar. Utbildningen leddes av Katri Kanninen och Arja Sigfrids. Utbildningen hade sammanlagt 17 deltagare från Helsingfors, Väståboland, Kyrkslätt och Vasa.

3.3.3 *Krishantering – i arbetet med barn*

En välbesökt föreläsningsserie om Krishantering – i arbetet med barn som startade med ett seminarium hösten 2008 avslutades i januari 2010. Föreläsningsserien ordnades i samarbete med SSKH/SVUX.

3.3.4 *Läroavtalsliknande fortbildning i specialkunnande i arbete med missbruk och mentalvård*

Ett av huvudfokuserna för fortbildningsverksamheten under året var också planeringen av den läroavtalsliknande fortbildningen i specialkunnande i arbete med missbruk och mentalvård. Tillsammans med samarbetsparterna planerades fortbildningens innehåll och finansieringsansökningarna. Målsättningen med fortbildningen är att förstärka personalens kunskaper i att bemöta människor med psykiska funktionshinder. Utbildningens centrala element är hur man kan finna klientens resurser, hur man arbetar med empowerment som princip och hur man stöder en fungerande vardag.

3.3.5 *Praktikläroavtalsutbildningen*

Under 2010 planerades praktikläroavtalsutbildningen i samarbete med SSKH/SVUX och deltagarna i praxisarenaverksamheten. Man lyckades också erhålla finansiering för utbildningen och därför kan den ordnas med inledning i februari 2011.

3.4 Utvecklingsprojekt

FSKC har som sin uppgift att sprida och implementera ny kunskap och goda modeller. Fokus riktas på implementering av kunskap som skapats inom FSKC och t.ex. sådan projektverksamhet som utförs i samarbete med FSKC samt spridning av goda modeller. En central del av verksamheten är därför upprätthållandet och förstärkning av den kunskapsutveckling som sker inom olika projekt och utvecklingsprogram. Utveckling bygger på god kännedom om den rådande situationen. Utvärdering av rådande praktiker är därför av central betydelse för utvecklingsarbetet. FSKC deltar i utvecklandet av modellerna och metoderna för utvärdering inom det sociala området, speciellt med beaktandet av behoven inom Svenskfinland.

3.4.1 *Kust-Österbotten projektet*

Projektets namn är "Gemensam social- och hälsovårdsservice – samarbete, samverkan, framgång? – Utvärdering av en process. Finansiering har via Västa

Finlands län beviljats av den europeiska regionutvecklingsfonden för tiden 1.1.2009–30.6.2011. Projektet ägs och förvaltas av Åbo Akademi i Vasa. Samarbetsparter är Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området - FSKC och yrkeshögskolan Novia i Vasa.

Projektutvecklare Susann Sjöström är anställd av Åbo Akademi och hon inledde sitt arbete 1.5.2009. Som projektledare (delresurs) fungerar Eini Pihlajamäki vid FSKC och som projektkoordinator Anna Smirnoff vid Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi. Novia har inom högskolan utsett en K5 –grupp som bl.a. ansvarar för lärdomsproven och praktikperioderna som genomförs inom samkommunen samt forskning och utveckling.

Projektets syfte är att stöda Kust-Österbottens samkommun för socialvård och primärhälsovård i KSSR-processen samt att stöda samkommunen i uppföljningen och utvärderingen av arbetet med att skapa starkare grund för arrangerandet av service och serviceproduktion inom samkommunen.

Projektet har två huvudmetoder:

1. Projektet följer upp förändringsarbete, stegvisa processer studeras, vad som sker på fältet observeras (professionellas åsikter) dessutom utgås från mötesdokument.

Projektutvecklaren har under verksamhetsåret deltagit i K5:s arbetsgrupps arbete och varit en resurs och en observatör. Projektledaren har tagit del av dokument från arbetsgrupperna och har i planeringsskedet kommenterat barnskyddsplanen och mentalvårdsplanen samt dragit ett arbetsseminarium kring barnskyddsplanen.

2. Projektet stöder förändringsarbete enligt sin projektplan och strävar även efter att reagera omgående på behov som lyfts upp inom samkommunen genom att:
 - a) Arrangera aktiviteter: Under året arrangerades ett gemensamt seminarium för alla arbetsgrupper inom K5 övergripande syfte var att hitta beröringspunkter och gemensamma grunder för gemensam strategi.
 - b) Ha kontakt och samarbete med övriga projekt inom K5. I april fördes evaluerande diskussioner med anställda inom de olika Kaste - projekten inom K5.
 - c) Skapa samarbetsforum mellan samkommunen och högskolor och universitet Yrkeshögskolan Novia i Vasa är projektpart. Inom Novia har utförts forskning om äldre och studerande har under sina praktikperioder genomfört intervjustudie med förmän.
Med Helsingfors universitet har samarbete etablerats med den till Vasa utlokaliserade socialarbetarutbildningen vid Svenska social- och kommunalhögskolan, med ämnet socialt arbete och med ämnet stats-

kunskap i Helsingfors. Inom ämnet statskunskap vid HU har en avhandling pro gradu, som kommer att handla om utförar-beställare - modellen inom K5, påbörjats. Samarbetsförhandlingar med Åbo Akademi, ämnet utvecklingspsykologi och ämnet socialpolitik har förts.

d) Utredda:

- En enkätundersökning gällande läkarnas och tandläkarnas åsikter om servicens organisering färdigställdes i början av året. FSKC Rapport 1/2010
- De äldres livssituation inom K5, analys ut GERDA-material och Eget hem undersökningen genomfördes vid Novia. Novias rapport.
- Sammanställningen av intervjuer med förmän inom dagvård och äldreomsorg som utförts av studerande vid Novia påbörjades i slutet av året.

Beskrivningen av utgångspunkterna för bildandet av samarbetsområdet/samkommunen, mål, metoder och styrningen av processen har påbörjats. Om en förlängning av projektperioden till 31.12.2011 har anhållits hos finansören för att utföra en analys av förändringsprocessen.

3.4.2 *Perhe-KASTE-familjeprojektet i Österbotten*

Perhe-KASTE Familjeprojektet i Österbotten (2009-2011) har tre utvecklingsområden; utveckling av barnskyddet med fokus på det förebyggande arbetet, utveckling av resursskola-intensivvårdsmodell och utveckling av arbetet med barn, unga och familjer i ett mångkulturellt perspektiv. Kontakterna mellan projektet och FSKC har dels fungerat på ledningsnivå genom att FSKC finns representerat i projektets ledningsgrupp, som sammankommer regelbundet och dels via kontakter mellan projektarbetare och FSKC:s personal. Från projektets sida upplevs kontakterna till FSKC som viktiga eftersom FSKC är en förenande länk när det gäller utvecklingsarbete på svenska och har ett brett kontaktnätverk ut till kommunerna. Den expertkunskap FSKC besitter, speciellt på utvärderingens område, utnyttjades under året då flera projektarbetare från Österbotten deltog i den utvärderingsutbildning FSKC ordnade. FSKC deltog också i arbetet med att formulera en ny ansökan för fortsättningen av projektet inom ramen för KASPERI II.

3.4.3 *Äldrecentrum i Österbotten – hälsa och livskvalitet för äldre i Österbotten*

Äldrecentrum Österbotten har verkat sedan 2007 i de österbottniska kustkommunerna. Verksamheten finansieras till 75% av Social- och hälsovårdsministeriets KASTE-program och till 25 % av kommunerna.

Äldrecentrum Österbotten ingår i Ikäkaste-Äldre-KASTE i Mellanfinland. Tammerfors stad är projektägare och Korsholm ansvarskommun.

Mål som formulerats för utvecklingsarbetet är: 1. Skapa hälsofrämjande processer som bidrar till äldres delaktighet 2. Regionala professionella forum för att utveckla arbetssätt som stöder äldres funktionsförmåga i hemvård och på institutioner 3. Gemensam kompetenshöjning för ledare och personal av olika kategorier 4. Dokumentation och kvalitetssäkrande arbete 5. Förebyggande arbete, tidigt ingripande för äldres hälsa och säkerhet 6. Goda arbetsförhållanden garanterar personaltillgång.

Utvecklingsarbetet har bedrivits i ett bottom up-perspektiv och kommunernas initiativ styr verksamheten samtidigt som KASTE-programmets målsättningar förverkligas. Olika uttryck för "aktiverande arbetssätt som stöder äldres funktionsförmåga" har är kärnan i Äldrecentrums verksamhet och professionella forum, mötesplatser har arrangerats kring olika teman ss äldres måltider, välfärdsfrämjande hembesök och ett nätverk av minnesrådgivare har skapats.

Delaktighetsprocesser med de äldre, anhöriga och personal genomförs kontinuerligt. En verksamhetsrekommendation för äldrerådets har skrivits tillsammans med de österbottniska äldreråden.

I K5-kommunerna har en modell för seniorrådgivningar skapats och implementeringen av modellen i verksamheten pågår under 2011. För att underlätta diskussioner om samverkan med tredje sektorn har en etisk handbok skapats. En modell för att kartlägga seniorers önskemål om framtida service har utarbetats och prövats.

Samarbetet med projektet och FSKC har utvecklats ytterligare under året. FSKC har besökt projektpersonalen och ledningsgruppen vid ett antal tillfällen och gemensamma satsningar har speciellt gjorts för den nya projektansökningen under hösten 2010.

3.4.4 Systemiskt arbete för barn i riskzon – Sabir

Projektet Sabir fungerar som ett av 16 delprojekt inom utvecklingsprogrammet Barnets röst, vilket finansieras med nationella Kaste-medel. Utvecklingsarbetet inleddes 2009 och pågår fram till oktober 2011. Projektet Sabir genomförs i Helsingfors, med den övergripande målsättningen att förbättra och utveckla de mångprofessionella samarbetsmodellerna mellan daghem, skola, social service samt hälso- och sjukvård (barnrådgivning och psykiatrisk vård).

Under året 2010 har ett kick off-tillfälle och fem arbetsseminarier ordnats. Arbetsseminarierna har riktat sig till det svenska nätverket som jobbar med barn och familjer i riskzon, och har vanligen samlat mellan 40-60 deltagare per gång. Målsättningen med seminarierna har varit att erbjuda ökat kunnande i dialogiskt arbete, förutsättningar för mångprofessionellt arbete samt delaktighetsperspektiv. Därutöver har två sorters s.k. lärande forum ordnats för att praktiskt granska och utveckla samarbetet mellan bas- och specialservice. Deltagarna på dessa har bestått av pilotdaghemmens och pilotskolornas personal, samt professionella inom det mångprofessionella och sektoröverskridande nätverket. Deltagarna har träffats ca 1ggr/månad, med sammanlagt 18 möten för båda grupperna under året. Dessa utvecklingsgrupper har formulerat gemensamma grundprinciper för det sektoröverskridande samarbetet, piloteringsuppdrag samt påbörjat arbetet med att testa nya sätt att inleda samarbetet. Grupperna har letts av utomstående sakkunniga. Som övriga resurspersoner för utvecklingsarbetet fungerar bl.a. praktiker inom Svensk socialservice samt forskarsocialarbetare inom Mathilda Wrede- institutet.

Förutom ovan nämnda utvecklingsgrupper har en mångprofessionell grupp träffats under en forskarsocialarbetares ledning för att med hjälp av skönlitteratur utveckla den egna reflektionsförmågan då det gäller missbruksrelaterade fenomen. En annan forskarsocialbetare har för sin del inom ramen för Sabir-arbetet fungerat som resursperson speciellt gällande påbörjandet av utvecklingsarbetet av det konsultativa arbetet inom enheten för barn och familj. Denna typs utvecklingsarbeten och forum har på ett vardagsnära sätt länkat samman praktik och forskning, med meningsfulla möten både för praktiker och också för forskare/teoretiker.

Samarbetet med FSKC har varit tätt. FSKC representerar det svenska nätverket inom projektgruppen för Barnets röst. Därutöver har en mellanutvärdering av projektet utförts av FSKC. Nätverksarbetet har även i övrigt varit aktivt. Speciellt kan omnämnas medverkan i Barnets rösts verksamhetslinje för tidigt stöd samt det finlandssvenska utvecklingsnätverket. Presentationer av projektets utvecklingsprocesser och arbete för ökad samverkan har gjorts t.ex. på den nordiska familjecenterkongressen i Esbo, på huvudstadsregionens fortbildningsdag för lärare, Kasperit-utvecklingsprogrammets projektarbetare i Österbotten samt en grupp holländare knutna till Netherlands Youth Institute på studiebesök i Helsingfors med omnejd.

3.4.5 Vägledande samspel i Åboland

Samspel i Åboland ingår som ett pilotprojekt inom utvecklingsprojektet Remontti – reform av servicen för barn, unga och barnfamiljer i Egentliga Finland och Satakunda i Västra Finland som finansieras med nationella KASTE-medel.

Pilotprojektet utförs i samarbete med Väståbolands stad och Kimitoön. Projektet kom igång i augusti 2009 då en projektkoordinator anställdes.

Målsättningarna med projektet Samspel i Åboland är att bl.a. utveckla ett verkligt mångprofessionellt familjehus där social – och hälsovårdspersonalen samarbetar utgående från samma värdegrund. Åbolands familjehus blir en knutpunkt för familjearbetet i hela Åboland, en kunskapsenhet som kontinuerligt vidareutvecklar det förebyggande arbetet i samverkan med brukarna. Samtidigt vill man med hjälp av projektet säkerställa tillgången på kompetent och behörig personal samt förbättra servicen för barn och familjer och garantera högklassig service i regionens alla delar. Projektet har under 2010 bl.a. ordnat en första utbildning för 25 personer i nivå 1 i programmet Vägledande samspel.

Projektet har samarbetat med FSKC under våren 2010 med att delta i den Nordiska familjecenterkonferensen med en delegation på 30 personer från Åboland. Därtill bidrog projektet med en workshop-presentation på konferensen kring programmet Vägledande samspel i workshopen Respekterande växelverkan tillsammans med Jukka Mäkelä och Marjatta Kekkonen från Institutet för hälsa och välfärd. Under hösten 2010 stod projektet som värd för den finlandssvenska Familjecenterdagen med temat PAPPOR som hölls i Familjehuset Ankaret i Pargas.

3.4.6 *Fasper-projektet*

Fasper projektet är ett forsknings- och utvecklingsprojekt vars syfte är att utreda den facilitativa familjemedlingens möjligheter i behandlingen av familjetvister och att utveckla nya sätt att gå tillväga då familjer skall skiljas och avtala om barns vårdnad och umgänge. Faspers vetenskapliga ledare är professor Synnöve Karvinen-Niinikoski. Under våren 2010 blev forskarteamet komplett och består av projektchef FD Vaula Haavisto och specialforskare PD, ped.mag. Minna Mattila-Aalto och forskare PM Marina Bergman-Pyykkönen.

Faspers pilotkommuner är Helsingfors, Borgå, Sibbo, Tusby, Träskända och Kervo. Forskarteamet kartlade familjemedlingens nuläge och historia i 80 intervjuer med personal som möter familjer i konflikt och sakkännare som redan tidigare varit med om att utveckla medling i familjefrågor i Finland. Intervjuer med klienter påbörjades också. Det insamlade forskningsmaterialet bearbetades och fungerar i ett senare skede av projektet som en "spegel" som forskarna och de anställda i pilotkommunerna tillsammans använder som bas för att bygga upp ett nytt verksamhetskoncept för medlande praktiker i familjers tvister och skilsmässor.

Fasper-projektet och FSKC har ingått ett avtal om stöd för vissa kontorsfunktioner och arbetshälsovård mm. Inom ramen för projektstöd och handledning har man

tillsammans ordnat två work shopar. FSKC:s VD valdes också till medlem i projektets delegation

3.4.7 Projekt PAPPA

Projektets huvudman är Föreningen Familjeparasollet och projektet finansieras av penningautomatföreningen RAY och Svenska Kulturfonden. Projektets mål är att lyfta fram pappan som en central aktiv aktör i barnens liv. Projektet har piloterat olika former av pappa-verksamhet. Man inledde samarbete med Svenska familjecentret i Helsingfors där man ordnade månatliga pappaträffar. Tillsammans med Gemensamt svenskt församlingsarbete i Helsingfors ordnades en pappadag på Lekholmen. Efter några av Anders Helenius stå upp komik föreställningar, ordnades paneldiskussioner med pappor. Mera information om projektets verksamhet finns på adressen www.familjeparasollet.com. Projektet verkställs i samarbete med FSKC, Barnavårdsföreningen i Finland r.f., Folkhälsan och Mannerheims barnskyddsförbund. Projektledaren Niki Hamro har sitt arbetsutrymme på FSKC och han samt föreningen har fått stöd och projekthandledning från FSKC.

3.5 Konsultation

Juridisk konsultation

FSKC har fortsatt att erbjuda kommunerna juridisk konsultering via sin webbplats. Den juridiska konsultationen gäller utlåtanden och råd om vilka normer som skall tillämpas i enskilda frågor. I år var det igen främst frågor gällande barnskydd, som professor Eva Gottberg från Åbo universitet fick svara på. En del av frågorna och svaren publicerades på webbplatsen. Konsultationstjänsten i juridiska frågor har anlitats regelbundet med sammanlagt 101 kontakter under år 2010.

3.6 Stöd för utvecklingsarbete

FSKC har under det gångna året stött utvecklingsarbete i form föreläsning, konsultationer samt genom att erbjuda utvärderingstjänster.

Professor i praktikforskning Ilse Julkunen och utvecklingschef Mia Montonen har dragit en uppföljningsträff (i januari 2010) på kompetensevalueringen som gjordes för Barnavårdsföreningens Familjelinjen och Familjehörnan under år 2008 samt deltagit på deras utvecklingsdag i juni 2010.

Grankulla stad anlitade utvecklingschef Mia Montonen för konsultation/föreläsning om samarbete och samarbetsavtal i utvecklande av familjecenter.

Utvecklingschef Mia Montonen har gjort en mellanutvärdering på SABIR-projektets lärande forum och arbetsseminarier.

Utvecklingschef Mia Montonen har handlett och stött Ulla-Britt Ingman från projektet Äldrecentrum Österbotten i utförandet en BIKVA-undersökning. Rapporten finns på Äldrecentrums och FSKC:S hemsidor.

Utvecklingschef Mia Montonen har utvärderat Folkhälsans Föräldraskapet Främst projektet

Utvecklingschef Mia Montonen hade ett inlägg på familjecenterseminariet som ordnades 26.10 av Svenska familjecentret i Helsingfors.

3.7 Samarbete och medverkan i nätverk

FSKC ingår i nätverket av de nio regionala kompetenscentren inom det sociala området i Finland. Direktörsnätverket leds av kompetenscentret Versos chef Päivi Hiltunen. Nätverket träffas regelbundet en gång i månaden.

FSKC:s representant i den nationella delegationen för kompetenscentrumverksamheten är Ilse Julkunen. Alice Backström är medlem i det regionala utskottet för Kaste 2008-2011 -programmet.

Om samarbete med enheten för socialt arbete vid Samhällspolitiska institutionen vid Helsingfors universitet och Svenska social- och kommunalhögskolan, se nedan p. 3.8.

VD Torbjörn Stoor är medlem av styrgruppen för verkställigheten av den nationella rus- och mentalvårdsplanen. Styrgruppens mandatperiod är 2010-2015.

VD Torbjörn Stoor och utvecklingschef Eini Pihlajamäki är medlemmar i styrgruppen för projektet Familje-Kaste i Österbotten.

VD Torbjörn Stoor deltar i Arcadas självutvärderingsprocess.

VD Torbjörn Stoor och utvecklingschef Mia Montonen är medlemmar i styrgruppen för familjecenterkonferensens publikation.

VD Torbjörn Stoor och utvecklingschef Mia Montonen har varit medlemmar i planeringsgruppen för KASTE-projektet Utjämnande av välfärds- och hälsoskillnader.

VD Torbjörn Stoor är medlem i Fasper-projektets delegation.

Projektet SIFKO -center har påbörjats hösten 2008 och beräknas fortgå till våren 2011. Syftet med projektet är att skapa ett center för samordning av och information om fortbildning och kompetensutveckling, samt information om utvecklings- och forskningstjänster inom hälso- och sjukvård och det sociala området i svenska Österbotten. Projektet finansieras av ESF och delfinansiärer är Yrkeshögskolan

Novia (projektadministratör), SYI, Vasa sjukvårdsdistrikt och Malmska hälso- och sjukvårdsområdet. FSKC är samarbetspart och Eini Pihlajamäki har suttit i styrgruppen för centret.

Utvecklingscheferna Mia Montonen och Eini Pihlajamäki är med i kompetenscentrens nätverk för allmänna planerare (yleissuunnittelijat) och Mia Montonen är också med i nätverket om barnskydd och småbarnsfostran.

Utvecklingschef Mia Montonen (FSKC) sitter som medlem i projektgruppen för hela projektet Barnets Röst, samt i styrgruppen för projektet SABIR.

Utvecklingschef Mia Montonen har varit suppleant i styrelserna för Föreningen Familjeparasollet. FSKC har varit med om att grunda Suomen perhekeskusyhdistys. Föreningen skall bl.a. fungera som ett nätverk för personal som arbetare på familjecenter. Projektchef Mia Montonen har suttit med som suppleant i den nygrundade föreningens första styrelse.

FSKC (Mia Montonen) har fungerat som sammankallare för en planeringsgrupp som hade som mål ett gemensamt utvecklingsprojekt för alla organisationer inom adoptionsfältet. Strävan var att anhalla finansiering för ett gemensamt projekt från RAY i maj 2010. Planeringsgruppen träffades två gånger under våren 2010. Organisationerna hade en del gemensamma ärenden och tankar om samarbete. Under våren konkretiserades dessa ämnen till följande teman: Seminarier för personal som möter adopterade eller familjer som adopterat, Lång fortbildning inom adoptionskunskap, Utvecklande av samarbete med de länder som ger barn till adoption.

För seminarier sökte en arbetsgrupp (som Mia Montonen ingick i) finansiering från Svenska folkskolans vänner och fick ett bidrag med hjälp av vilket ordnades ett seminarium i Helsingfors 23.9.

När det gäller den långa fortbildningen i adoptionskunskap utreddes kommunernas intresse för att delta i en läroavtalsliknande utbildning inom adoption. Eftersom intresset var lamt söktes inte finansiering för utbildningen. Till saken återkommer man eventuellt vid ett senare tillfälle. Adoptionsorganisationerna skulle själv fundera vidare på det internationella samarbetet.

Utvecklingschef Mia Montonen är medlem i styrgruppen för Rädda barnens projekt KOHTAAMINEN.

Utvecklingschef Mia Montonen har deltagit på VOSE-projektets (Valtakunnallinen ammatillisten osaamistarpeiden ennakointi) arbetsseminarier för dagvårdspiloten. Se mera:

http://www.oph.fi/tietopalvelut/ennakointi/osaamistarpeiden_ennakointi/vose-projekti

3.7.1 *Samarbete och nätverk med övriga Norden*

FSKC fungerar som en brobyggare mellan Finland och de övriga nordiska länderna och för fram idéer och trender, som befunnits verksamma och utvecklats i den övriga Norden, samtidigt som bolaget förmedlar kunskap om verkfulla modeller till Norden.

FSKC och speciellt Mathilda Wrede-institutet (se nedan 3.8) har fortsättningsvis haft ett intensivt nordiskt samarbete, bl.a. när det gäller utveckling av familjecenter och utvecklandet av kontakterna inom forskning och undervisning. Den nordiska dimensionen har utgjort ett viktigt tyngdpunktsområde inom utvecklingsarbetet tack vare starka samarbetsnätverk med nordiska forsknings- och utvecklingsenheter. FSKC och Mathilda Wrede-institutet har ett intimt samarbete med Norden inom substansområden familjearbete, adoption och praktikforskning. Viktiga samarbetspartners har också under år 2010 varit Föreningen För Familjecentralernas Främjande, FFFF (i Sverige) samt Regionsenter for barn og unges psykiske helse, vid Universitetet i Tromsø (i Norge). Med dessa har FSKC samarbetat kring den nordiska familjecenterkonferensen 2010.

Bild 9 Specialforskare Tarja Heino från Institutet för hälsa och välfärd och FSKC:s VD representerade Finland och Social- och hälsovårdsministeriet på det nordiska seminariet i Köpenhamn 5.5.2010, "Dialogseminar om familjepolitik".

3.8 Mathilda Wrede-institutet

Mathilda Wrede-institutet är ett undervisnings- och utvecklingsinstitut inom det sociala området för möten mellan undervisning, forskning och praktik. Institutet vill

erbjuda möjligheter för studerande, praktiker, servicebrukare, forskare och lärare inom det sociala området att mötas i dialog och på så sätt stödja kunskapsutveckling. Idén är att integrera praktisk och teoretisk kunskap för att skapa nya genomtänkta redskap för arbetet som beaktar sammanhanget och de lokala behoven. Under år 2010 förnyades avtalet och samarbetet breddades. Verksamheten sker nu som ett samarbete mellan Helsingfors stad, Esbo, Borgå, Kyrkslätt och Raseborg stad, Samhällspolitiska institutionen (SI) vid Helsingfors universitet, Svenska social- och kommunalhögskolan (SSKH) vid Helsingfors universitet, samt Yrkeshögskolan Arcada.

3.8.1 *Forskning vid Mathilda Wrede-institutet*

Under verksamhetsåret har tre forskarsocialarbetare arbetat vid Mathilda Wrede-institutet. Forskarsocialarbetarna har varit anställda av Helsingfors stad och de har handledts av Ilse Julkunen, professor i praktikforskning vid Helsingfors universitet/Mathilda Wrede-institutet. I samarbete med Heikki Waris-institutet har det ordnats Forska och skriv-seminarier. Forskarsocialarbetarna har deltagit och presenterat sina arbeten vid flera nationella och internationella seminarier. Dessutom har forskarsocialarbetarna deltagit i utvecklingscirklar, Mathilda Wrede-caféer och forskningsseminarier för magister- och kandidatstuderande.

Forskarsocialarbetare Raija Koskinen har under året fortsatt skriva sin avhandling pro gradu i socialt arbete och sociologi med rubriken "Asiakastietojärjestelmän muutos lakisäätöissä lastensuojelussa ännitteistä toimijuutta". Hon deltar med sin avhandling i FOCIS-projekt Tekstualisoituva julkishallinto och har skrivit en artikel till projektets publikation som kommer ut under året 2011. Koskinen har enligt sina forskningsintressen följt med utveckling av dokumentation och informationsteknologi inom det sociala området och arbetat med en ny forskningsplan med tanke på fortsatta studier. Genom ett samarbete mellan FSKC och Verso ordnades det ett tvåspråkigt lärande forum i Borgå den 30.11.2010. På tillfället höll Koskinen ett föredrag med rubriken Dokumentation och dess utmaningar och möjligheter speciellt inom barnskyddet.

Utöver forskningsarbetet har Koskinen deltagit i utvecklingsprojektet Sabir i rollen av en resursperson. Hon har deltagit i lärande forum för professionella som arbetar med barn- och ungdom. Hon har även arbetat i utvecklingssyfte genom att kartlägga läget med konsultativt arbete inom barnskydd. På grund av kartläggningen har det påbörjats ett gemensamt utvecklingsarbete med Enheten för barn och familj inom Sosve. En gemensam utvecklingsdag inom enheten ordnades den 26.11.2010 med temat: Utvecklandet av konsultativa arbetsmetoder. Inom ramen för Sabir deltog Koskinen i utbildningen Utvärdering som stöd i utvecklingsarbete och gjorde en

plan för hur utvärdera den arbetsprocessen som har påbörjats för att utveckla det konsultativa arbetet.

Forskarsocialarbetare Katarina Fagerström arbetade vidare på sin doktorsavhandling nu på heltid på Mathilda Wrede-institutet. Hon gjorde de tre sista fokusgruppintervjuerna för att följa upp hur gruppledarutbildningen implementerats i deltagarnas praktiska arbete. Analysen av det empiriska materialet påbörjades. I maj ordnades en metodologisk workshop i Jväsckylä med professor Jaakko Seikkula och lektor Aarno Laitinen och som sändes direkt till Mathilda Wrede- institutet. Under workshopen provades en dialogisk analysmetod (DIHC) (dialogical investigation of Happening of Change) på det empiriska materialet. I november förelästen hon om metoden för magisterstuderande i kursen om kvalitativa forskningsmetoder.

Som en del av aktionsforskningsprocessen genomfördes i Sosve inom SABIR-projektet, en workshop i ett svenskspråkigt nätverk med deltagare från BaFam (Enheten för barn och familjearbete), psykiatrin, missbrukarvården och elevvården. Arbetsmetoden kom att kallas "Från fiktiva röster till reflexiv praktik" FIKTIVER. Nätverket träffades fyra gånger mellan april och september enligt en utarbetad modell, för att reflektera över att tidigt upptäcka och bemöta familjer med missbruksproblem. Modellen bygger på att läsa skönlitterära böcker och därefter från ett personligt, professionellt och samarbetsperspektiv reflektera över innehållet i romanerna. Workshopen öppnar ögonen för utvecklandet av nya och alternativa arbetssätt och avsikten med workshopen är att utarbeta och sprida en ny god praktik i utvecklandet av reflexiv praktik i sektoröverskridande nätverk. Samtidigt gav workshopen nytt empiriskt material till forskningen.

Från april till juni handledde Katarina socialarbetarstuderande Maria Jakobsson under sin praktikforskningsperiod. Maria Jakobsson gjorde sin praktikforskning om socialarbetares kritiska reflektion inom FIKTIVER workshopen.

Katarina Fagerström deltog i och presenterade ett papper om sin forskning på Socialarbetets forskningsdagar i Jväsckylä i februari. I juni hade hon en posterpresentation om sin forskning på en världskongress i socialt arbete och social utveckling i Hong Kong. I december presenterade hon ett papper på sin forskning på den Nordiskt Baltiska forskarskolans seminarium i Helsingfors. I april utkom en debattartikel i Ny Tid av Katarina Fagerström, som var ett kritiskt inlägg om tidigt stöd inom missbrukarvården.

Forskarsocialarbetare Ylva Krokfors har fortsatt men sin etnografiska forskning om aktörskap i gerontologiskt socialt arbete i rehabiliteringskontext. Genom att observera och intervju socialarbetare och äldre människor har Krokfors fått fram hur deras aktörskap framstår i det handlingsutrymme som institutionsrehabilitering

ger. Användningen av aktörskapets sex modaliteter (kunna, förmå, vara tvungen, ha möjlighet till, känna, vilja) och hur det fungerar i samband med socialarbetarens intervjuer med de äldre har undersökts. Forskningens syfte är att undersöka om aktörskap kunde bidra till kritisk reflektion om och utvecklandet av gerontologiskt socialt arbete inom rehabilitering.

Krokkfors har under 2010 publicerat en artikel: Krokkfors, Y. Miten sosiaalityöntekijän toimijuus näkyy ikääntyneen haastattelutilanteessa? - tapaustutkimus kuntoutuslaitoksesta. Gerontologia 3/2010. Därutöver presenterade hon ett paper I den Nordisk Baltiska Forskarskolan: NBSW Research course on Focusing Research on Practices, University of Helsinki 17-19. 11. 2010, samt i NBSW summer school in Aalborg 16-20.8.2010, och under Det sociala arbetets forskningsdagar i Jyväskylä 19.2.2010.

Krokkfors utförde dessutom följande uppdrag under 2010:

- a) Föreläsning: Gerontologiskt socialt arbete. Föreläsning för socialarbetar studeranden vid Svenska social-och kommunalhögskolan vid HU 7.10.2010.
- b) Presentation: Helsingfors stads svenska socialservicebyrås personal, om praktikforskning inom gerontologiskt socialt arbete.
- c) Kursansvarig och huvudföreläsare: utbildning inom socialgerontologi sista föreläsningsdagen 27.1.2010 Arrangerades av SSKH/HU, FSKC samt Äldrecentrum Österbotten.
- d) Konsult för Äldrecentrum Österbotten våren 2010.

3.8.2 *Den mångprofessionella praxisarenan*

Inom ramen för Mathilda Wrede-institutet planerades och verkställdes under året den mångprofessionells svenskspråkiga praxisarenan. Resurser som tillhandahålls är en professor i praktikforskning (HU), en universitetslektor (SSKH) och en överlärare (Arcada). Därtill har varje studieenhet ansvarspersoner för praktikstudieperioderna. Förverkligandet av kontinuerlig praktiklärarutbildning på svenska ses som en central del av praxisarenans verksamhet. De studieenheter som är involverade är Helsingfors universitet (HU) samhällspolitiska institutionen, socialt arbete, Svenska social- och kommunalhögskolan (SSKH) och yrkeshögskolan Arcada. Praxisarenan har två huvudsakliga målsättningar:

- Lärande och kompetens i praktiskt klientarbete, vilket innefattar studerandes lärande i praktiskt klientarbete, praktikhandledarnas lärande och brukarmedverkan.
- Forskning, utveckling och innovation i praktiskt klientarbete, vilket innefattar utvecklande av nya arbetsmetoder, handlingsmodeller, gemensam kunskapsproduktion mellan forskare, brukare och praktiker, rapporter, handböcker gällande praxis inom ett visst verksamhetsområde.

Med hjälp av praxisarenan skall man skapa en bestående modell för samverkan mellan praktisk verksamhet, utbildning och forskning, där det mångprofessionella praktiska arbetet inom social- och hälsovården i kommunerna står i centrum. Samtidigt siktar man på ett förstärkt och långsiktigt samarbete mellan parterna på arenan. Praxisarenan är ett nytt sätt att sammanlänka praktikperioderna vid Arcada, Svenska social- och kommunalhögskolan och Helsingfors universitet. Praxisarenan har flera praxisenheter där studeranden kan göra sina praktikperioder. Under år 2010 grundades nätverket med följande kommuner: Borgå, Esbo, Kyrkslätt och Raseborg. Finansiering för projektet Det Mångprofessionella Praxis Arenan anhölls hösten 2010 från ESF-program (Europeiska socialfonden) under tiden 2011-2013, men medel beviljades inte. Finansiering möjliggörs eventuellt genom det nationella projektet Työelämälähtöinen käytäntöopetus som koordineras av Lapplands universitet. En gemensam praktiklärarutbildning för praktiker ingår i praxisarenans verksamhet och den startar under 2011.

3.8.3 Utbildning i socialt arbete i Vasa

SSKH startade i enlighet med sitt nationella utbildningsansvar en utbildning i socialt arbete i Vasa hösten 2006. Utbildningen ordnas tillsammans med i samarbete med Helsingfors universitets öppna universitet och samhällspolitiska institutionen. Den förverkligades efter de förhandlingar regionutvecklingsprojektet i samarbete med FSKC förde med SSKH och statsvetenskapliga fakulteten vid HU. Under år 2010 fördes nya förhandlingar med såväl Helsingfors universitet och övriga finansiärer om den fortsatta utbildningen på magisternivå.

3.8.4 Samarbete med institutionen för socialvetenskap vid Helsingfors universitet, Linnéuniversitetet, svenska Sociorama och Nordplus-nätverken

Institutionen för socialvetenskaper, enheten i socialt arbete vid Helsingfors universitet ordnade i samarbete med Mathilda Wrede-institutet, Linnéuniversitetet, Sociorama och Nordplus-nätverket i kunskapsutveckling en föreläsningsserie med nordiska förtecken under våren och hösten 2010. Studia Generalia föreläsningsserien (4 gånger) om nya utmaningar i socialt arbete och en profession i förändring. Syftet var att lyfta fram nya strömningar gällande forskning, praktik och utbildning i socialt arbete. Studia Generalia samlades kring temat Aktuella utmaningar inom professionellt handlande. Vilka är professionens utmaningar idag i socialt arbete? Vilka är gränserna mellan olika professioner och vilka är kunskapsynergierna? Hur utvecklas praktikgemenskaper och vilka är de nordiska erfarenheterna? Vad betyder samproduktion av tjänster från ett brukar- och professionellt perspektiv? Hur styrks kommunikativ ledning inom organisationerna. Föreläsningsserien föregick dels nationellt och dels nordiskt. Föreläsare bestod av kända och erfarna nordiska

forskare och professionella. Till föreläsningsserien tillknöts även metodologiska workshoppar. I föreläsningsserien deltog praktiker, studerande och forskare. Allt som allt deltog ca 150 personer i föreläsningsserien.

En serie bestående av tre metodologiska workshops ordnades under våren 2010. Workshoparna riktade sig till doktorander, forskare och med följande teman: I Praktikforskningens olika koncept, II Dialogiska forskningsmetoder och III Etnografi och praktikforskning. Även dessa genomfördes som ett nordiskt samarbete med gästföreläsare från Linnéuniversitetet, Linköping universitet och Jyväskylä universitet. I dessa presenterade forskarsocialarbetarna sin forskning.

3.8.5 Övrigt nordiskt samarbete

Mathilda Wrede-institutet har ett intimt samarbete med Norden inom praktikforskning. Viktiga samarbetspartner utgör NORDPLUS nätverket för utveckling av praktikforskning, HUSK utvecklingsprogrammet för utveckling av universitetssocialkontor i Norge samt Sociorama och Växjö universitet. Professorn i praktikforskning har fungerat som gästprofessor vid Växjö universitet under året.

Bild 10 FSKC och Mathilda Wrede-institutets personal besöker Institutet för hälsa och välfärd tillsammans med gäster från det norska HUSK utvecklingsprogrammet 30.8.2010.

Bild 11 FSKC och Mathilda Wrede-institutets personal ordnar tillsammans med gäster från det norska HUSK utvecklingsprogrammet en gemensam workshop 31.8.2010.

3.9 Spridande av kunskap och goda modeller

Kunskaps-spridning sker genom att informera om rapporter som publiceras i FSKC:s rapportserie. En del forskningsresultat och utvecklingsarbete presenteras på regionala lärande forum. I allt högre grad sprids kunskap och goda modeller också via och på den mångprofessionella praxisarenan. Dessutom har FSKC:s och Mathilda Wrede-institutets personal ombetts att presentera själva praxisarenan som en god modell vid ett antal tillfällen under året.

FSKC informerade om aktuella frågor och utbildningar i regel en - två gånger per månad genom infobrev som skickas per e-post till beställare (ca 470 personer). Om verksamhet som utförs i samarbete med Helsingfors universitet informeras även via HU:s informationstjänst.

En svensk god praktikbeskrivning skrevs under året. Beskrivningen "Från fiktiva röster till reflexiv praktik" – FIKTIVER skrevs av forskarsocialarbetare Katarina Fagerström med handledning av utvecklingschef Mia Montonen.

3.10 Publikationer

Alla rapporter som ges ut i FSKC:s rapportserie finns på webbplatsen, en del även i tryckt form. Svenskspråkiga avhandlingar pro gradu av intresse finns också tillgängliga på webbplatsen.

Under året 2010 har följande publikationer getts ut i serien FSKC rapporter eller av andra utgivare:

- Eini Pihlajamäki och Susann Sjöström: Kartläggning av läkarnas och tandläkarnas åsikter om sin arbetssituation och organisering av arbetet inom Kust-Österbottens samkommun 2009 (Rapport 1/2010)
- Marina Bergman-Pyykkönen: "...för jag berättar ju det här också för mig själv." Aktionsforskning om livsberättelser som redskap i arbete med arbetslösa (Rapport 2/2010)
- God praktikbeskrivning: "Från fiktiva röster till reflexiv praktik" – FIKTIVER. Beskrivningen skrevs av forskarsocialarbetare Katarina Fagerström med handledning av utvecklingschef Mia Montonen
- "Tahdolla tuloksia sosiaalialalla" red. Eini Pihlajamäki, Petri Kinnunen, Kristiina Laiho

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSCENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET – FSKC
Tavastvägen 13, 00530 HELSINGFORS
www.fskc.fi